

ASIAN VIREILLETULO

Te olette oikeuskanslerille 7.2.2011 osoittamanne kirjoituksen liitteenä toimittanut Helsingin Sanomissa 24.6.2009 julkaistun artikkelin, joka on otsikoitu ”Kokoomuskin saunotti KMS:ää eduskuntavaalien jälkeen”. Artikkelin mukaan puolue oli järjestänyt illanvieton Kehittyvien maakuntien Suomi –yhdistyksen avainhenkilöille vuoden 2007 eduskuntavaalien jälkeen. Artikkelissa viitataan Iltalehden aiempaan artikkeliin, jonka mukaan tilaisuus järjestettiin 14.8.2007 Santahaminassa puolustusministeriön edustusmajassa ministeriön laskuun. Paikalla olivat ministerit Jyrki Katainen ja Jyri Häkämies sekä kutsuvieraina muun muassa vaalirahoitukseen osallistuneita henkilöitä. Erään tilaisuudessa läsnä olleen henkilön mukaan ohjelmaan sisältyi opastettua ammuntaa, saunomista ja ruokailu.

Olette kirjoituksestanne lähemmin ilmenevin perustein pyytänyt tutkimaan ministereiden toiminnan laillisuuden sekä sen, oliko joku syylistynyt rikokseen tai muuhun määräysten vastaiseen menettelyyn.

HANKITTU SELVITYS

Olen 1.3.2011 päivätyllä kirjeelläni pyytänyt puolustusministeriötä toimittamaan kantelun tutkimiseksi tarpeellisen selvityksen ja varaamaan samalla puolustusministeri Jyri Häkämiehelle tilaisuuden lausua asiasta.

Ministeriö on toimittanut siltä pyydetyn selvityksen 7.4.2011 päivätyllä kirjeellä ja sen liitteillä. Ministeri Häkämies on käyttänyt hänelle varattua tilaisuutta esittää lausumansa.

Ministeriö on 8.4.2011 toimittanut lisätietoja ja lausunnon sekä 11.4.2011 lisätietoja.

Ministeriön toimittamat selvitys- ja lausuntoasiakirjat tarpeellisin osin ja ministeri Häkämiehen lausuma on otettu tämän ratkaisun liitteiksi.

RATKAISU

Arviointi

Asiassa saadun selvityksen mukaan puolustusministeri Jyri Häkämies oli toiminut kirjoituksessa tarkoitetun tilaisuuden koollekutsujana ja isäntänä. Kysymys oli ollut sidosryhmävierailusta, johon muun muassa valtiovarainministeri Jyrki Katainen oli osallistunut. Ottaen huomioon saadun selvityksen tilaisuuden järjestämisestä ja sen tarkoituksesta, en ole pyytänyt ministeri Kaitaiselta selvitystä osallistumisestaan tilaisuuteen.

Selvityksessä ei tarkemmin yksilöidä tilaisuudesta aiheutuneita kuluja puolustusministeriölle muuten kuin toteamalla, että ruokailusta aiheutui 300 euron kulut. Sellaisenaan määrä vaikuttaa jokseenkin pieneltä ottaen huomioon, että tilaisuuteen osallistui ainakin 12 henkilöä. Muita kuluja ei ole ilmoitettu. Patruunoilla ilmoitetaan olleen laskennallinen arvo.

Valtion varojen käytöstä vierailutilaisuuden järjestämisestä aiheutuviin menoihin ei ole lain taseisia säännöksiä. Vieraanvaraisuuden osoittamisesta sisältyy tarkempia määräyksiä lähinnä valtioneuvoston päätökseen talousarvion yleisistä soveltamismääräyksistä (VM:n yleiskirje TM 9509 - 12.4.1995) sekä virastojen taloussääntöihin, tässä tapauksessa puolustusministeriön tiliviraston taloussääntöön.

Edustusmenoista lausutaan soveltamismääräysten kohdassa 6.5 seuraavaa:

”Valtion varoja voidaan käyttää edustustarkoituksiin vain tavanomaisen vieraanvaraisuuden tai huomaavaisuuden osoittamiseksi viraston tai laitoksen tehtäväalueilla toimiville sekä koulutus-, juhla- tai muissa vastaavissa tilaisuuksissa viraston tai laitoksen omalle henkilökunnalle.

Muuta kuin viraston tai laitoksen varsinaiseen toimintaan tarkoitettua määrärahaa saadaan käyttää edustusluonteisiin tarkoituksiin vain, jos määrärahan käyttöperusteet sen nimenomaisesti sallivat tai määrärahan käyttötarkoitus muutoin edellyttää edustustilaisuuden järjestämistä (esim. kansainväliseen yhteistyöhön osoitetut määrärahat).

Puolustusministeriön tiliviraston tuolloin voimassa olleen taloussäännön (PM:n määräyskokoelman määräys - 15.12.2005 - dnro 1305/2710/2005) edustusmenoja ja henkilöstötilaisuuksista aiheutuneita menoja koskeneessa 49 §:ssä todettiin mm. seuraavaa:

”Valtion varoin toteutettavan edustamisen tulee olla tavoitteellista ja vaikuttavaa. Sen tulee siten tukea hallinnonalan toiminnalle asetettuja tavoitteita. Edustustyöhön käytettyjen voimavarojen tulee olla oikeassa suhteessa odotettuihin vaikutuksiin ja käytössä oleviin määrärahoihin. Edustustyön laajuus, kohderyhmät ja määrärahan tarve tulee ottaa huomioon vuosisuunnitelmaa ja sisäistä budjettia laadittaessa” (1. kappale).

”Kotimaisiin yhteistyötahoihin kohdistuvassa edustamisessa tulee pitäytyä julkishallinnon julkisuuskuvaan soveltuvassa tavanomaisessa vieraanvaraisuudessa” (3. kappaleen 1. virke).

Todettakoon, että voimassaolevan, 1.9.2007 voimaan tulleen taloussäännön 51 § on mainituilta kohdin samansisältöinen.

Edellä mainitut määräykset ovat väljiä eikä niistä saa suoraa vastausta siihen, millaisia edustus-tilaisuuksia on luvallista ja mahdollista järjestää. Määräysten sanamuodoista kuitenkin ilmenee, että käytettäessä ministeriön ja sen alaisen hallinnon voimavaroja sidosryhmäyhteistyöhön on huomiota kiinnitettävä käyttötarkoitukseen eli siihen, palveleeko se hallinnonalan toiminnan tavoitteita. Muunlaisiin päämääriin tähtäävä sidosryhmäyhteistyö olisi hyväksyttävän käyttötarkoituksen vastaista.

Totean, ettei minulla laillisuusvalvonnallisin keinoin ole mahdollisuuksia hankittua selvitystä enemmän ja siinä esiintuotua tarkemmin selvittää kirjoituksessa esittämäänne tilaisuuden tarkoitukseen kohdistuvaa epäilyä. Sitä seikkaa, missä määrin tilaisuus on puolustusministeriön käsityksen mukaan ollut sen taloussäännössä ilmaistujen tavoitteiden mukaista, on selvitelty vielä suullisesti puhelimesta esitetystä lausuntopyyntöä. Siihen annettua puolustusministeriön kansliapäällikön Arto Rädyn 8.4.2011 allekirjoittamassa lausunnossa ilmoitetaan seuraavaa:

”Santahaminassa 14.8.2007 järjestetty tilaisuus, jonka yhteydessä on esitelty ja käsitelty myös puolustusmateriaalia, on tukenut hallinnonalan toiminnalle asetettuja tavoitteita. Edustuksessa on pitäydytty tavanomaiseen vieraanvaraisuuteen. Menettely on puolustusministeriön taloussäännön mukaista eikä poikkeaa hallinnonalalla noudatetusta käytännöstä.”

Minulla ei ole perusteita asettaa kyseenalaiseksi tätä kansliapäällikön arviota, että tilaisuus olisi tukenut hallinnonalan toiminnan tavoitteita ja olisi ollut alalla noudatetun käytännön mukainen.

Vierailun yhteydessä puolustusvoimien aseilla suoritettua opastettua pistooliammuntaa koskevia määräyksiä ja järjestelyjä on seikkaperäisesti selvitetty puolustusvoimien pääesikunnan selvitys- ja lausuntoasiakirjoissa. Tapahtumatietojen mukaan ammuntaan osallistui ministeri Häkämiehen ohella 11 henkilöä. Ammuttajina toimivat puolustusministeriössä palvelevat ja ammuttamisoikeudet omaavat upseerit. Ammunnassa käytettiin 176 patruunaa. Ammunnan jälkeen aseet oli huollettu ja palautettu asevarastoon. Totean, että näiden asiakirjojen mukaan ei ammunnan käytännön järjestelyjen osalta ollut ilmennyt asiaa koskevien määräysten kannalta arvostelulle alttiita seikkoja.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella ei voida osoittaa, että joku valvontavaltaani kuuluva henkilö tai viranomainen olisi kirjoituksenne tarkoittamassa asiassa syyllistynyt lainvastaiseen menettelyyn. Näin ollen kirjoituksenne ei anna oikeuskanslerille aihetta toimenpiteisiin.

Lähettämällä jäljennöksen tästä ratkaisusta puolustusministeriölle saatan sen ja ministeri Jyri Häkämiehen tietoon, mitä asiassa olen lausunut.

Koska asiassa muun ohella on kyse valtion talousarvioon sisältyvien määrärahojen käytön arvioimisesta, lähetän tämän ratkaisun liiteasiakirjoineen tiedoksi valtiontalouden tarkastusvirastolle, joka lain (14.7.2000/676) mukaan tarkastaa valtion taloudenhoidon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä valtion talousarvion noudattamista.

Oikeuskansleri

Jaakko Jonkka

Esittelijäneuvos

Jorma Snellman

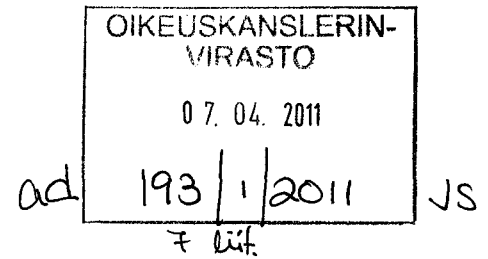

7.4.2011

FI.PLM 2011-1644
329/00.00.03/2011

Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö

Valtioneuvoston Oikeuskansleri

Oikeuskanslerin selvityspyyntö 1.3.2011 Dnro OKV/193/1/2011

Oikeuskansleri on viitekirjeellä pyytänyt puolustusministeriötä toimittamaan selvityksen puolustusministeriön edustusmajalla Santahaminassa 14.8.2007 järjestettyä tilaisuutta koskevan kantelun tutkimiseksi. Selvityksessä on erityisesti pyydetty kiinnittämään huomiota puolustusvoimien omaisuuden ja henkilöstön käyttöön.

Puolustusministeriö kunnioittavasti palauttaa viiteasiakirjat sekä oheistaa ministeri Häkämiehen lausuman ja pääesikunnan oikeudellisen osaston selvityksen.

Saatujen selvitysten mukaan kantelussa tarkoitetun tilaisuuden yhteydessä Kaartin Jääkärirykmentin ampumaradalla on toimeenpantu pistooliammunta. Ammuntaan on osallistunut 12 henkilöä, ja sen on johtanut puolustusvoimien virasta puolustusministeriöön siirretty sotilas. Ampumapöytäkirjan on hyväksynyt ja allekirjoittanut puolustusministeriössä palvelut sotilas. Ammunnassa käytettiin yhteensä 176 yhdeksän millimetrin pistoolin patruunaa (JVA0545). Patruunat olivat koulutusikäyttöön tarkoitettua vanhaa erää, jolla on ainoastaan laskennallinen arvo. Ammunnan johtaja on ammunnan jälkeen huoltanut aseet ja palauttanut ne asevarastoon puolustusvoimien ohjeiden mukaisesti.

Puolustusministeriön Santahaminan edustustilan käytöstä aiheutuneet kustannukset maksetaan ministeriön määrärahoista. Kantelun tarkoittamaa tilaisuutta varten on hankittu elintarvikkeita noin 300 eurolla.

Puolustusministeriö ilmoittaa edelleen, ettei puolustusministeriön asiakirjarekistereissä ole merkintöjä siitä, että asiaa olisi aiemmin käsitelty ministeriössä kanteluna.

Kansliapäällikkö

Arto Rätty

Hallitusneuvos,
lainsäädäntöjohtajana

Seppo Kipinöinen

Liitteet

- Oikeuskanslerin selvityspyyntö 1.3.2011 Dno OKV/193/1/2011 liitteineen
- Jäljennös pääesikunnan selvityksestä 6.4.2011 AH7784 1422/69.05.01/2011 liitteineen
- Ministeri Häkämiehen lausuma

Oikeuskanslerin selvityspyyntö 1.3.2011 Dnro OKV 193 / 1 / 2011

Oikeuskansleri on pyytänyt puolustusministeriötä toimittamaan selvityksen Santahaminassa 14.8.2007 järjestettyyn tilaisuuteen liittyen. Samalla kansleri on varannut minulle tilaisuuden lausua asiasta.

Totean lausuntonani seuraavaa:

Toimin kyseisessä tilaisuudessa isäntänä puolustusministerinä, eikä minulla ole muilta osin lisättävää puolustusministeriön antamaan selvitykseen, josta käy ilmi kaikki asiaan liittyvä.

Helsingissä 7.4.2011

Jyri Häkämies
Puolustusministeri

Puolustusministeriö

PL 31
00131 HELSINKI
SUOMI

PUOLUSTUSMINISTERIÖ	
Saapumispvm:	6 / 4 / 20 11
Asia:	329 / 00.00.03 / 20 11
FI.PLM.	2011-1652

PLM:n selvityspyyntö FI.PLM. 2011-1250, 15.3.2011

PÄÄESIKUNNAN SELVITYS IKOSEN KANTELUA KOSKEVASSA ASIASSA

1. Kantelu

Reino Ikonen on 7.2.2011 kirjoittanut valtioneuvoston oikeuskanslerille. Ikonen on pyytänyt kantelukirjoituksessaan oikeuskansleria selvittämään Santahaminassa elokuussa 2007 järjestetyn tilaisuuden lainmukaisuutta. Tilaisuudessa, johon on kantelukirjoituksen ja sen liitteiden mukaan osallistunut kahden ministerin lisäksi erään yhdistyksen jäseniä, on ollut ohjelmassa muun muassa ammuntaa.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on 1.3.2011 pyytänyt puolustusministeriöltä selvitystä asiassa. Pyyntö on kirjattu puolustusministeriöön saapuneeksi 14.3.2011. **Puolustusministeriö on 15.3.2011 pyytänyt viiteasiakirjalla pääesikunnalta selvitystä asiassa.** Määräaika selvityksen antamiselle on alun perin ollut 25.3.2011. Koska tällaisen useita vuosia sitten tapahtuneen asian selvittäminen ei puolustusvoimissa sen hallintorakenteen vuoksi ole annettussa hyvin lyhyessä ajassa mahdollista, selvityksen antamiselle on pyydetty puolustusministeriöstä lisääaikaa. Lisääaikaa selvityksen toimittamiselle on saatu 8.4.2011 saakka.

Pääesikunnan lausunto on valmisteltu oikeudellisella osastolla. Asiassa on hankittu pääesikunnan henkilöstöosaston ja logistiikkaosaston sekä Maavoimien Esikunnan lausunto. Maavoimien Esikunta on hankkinut asiassa Kaartin Jääkärirykmentin selvitykset ja toimittanut ne pääesikunnan oikeudelliselle osastolle. Pääesikunnan operatiivinen osasto ja materiaaliosasto ovat ilmoittaneet, ettei niillä ole asiassa lausuttavaa.

2. Hankittu selvitys ja lausunnot

2.1. Maavoimien Esikunnan lausunto ja Kaartin Jääkärirykmentin selvitykset

Maavoimien Esikunnan lausunnon (MH10756, 24.3.2011) mukaan Kaartin Jääkärirykmentistä ei ole löytynyt kantelussa esitettyä 14.8.2007 järjestettyä tilaisuutta koskevaa käskyä tai muuta asiakirjaa. Rykmentti on pyrkinyt selvittämään asiaa haastattelemalla tuolloin palveluksessa ollutta henkilökuntaa, kuten joukko-osaston komentajaa, esikuntapäällikköä, vartioston johtajaa ja komendanttia. Kukaan haastatelluista ei muista kantelukirjoituksessa mainittua vierailua. Tämä johdetaan lausunnon mukaan siitä, että vierailun kohteena ei ole ollut Kaartin Jääkärirykmentti, vaan vierailu on toteutettu puolustusministeriön edustusmajalla Santahaminassa. Tilaisuuden yhteydessä toteutettu ammunta on tapahtunut Kaartin Jääkärirykmentin ampumaradalla.

Maavoimien Esikunnan lausunnossa todetaan, että Etelä-Suomen Huoltorykmentin arkistosta löytyneen ampumapöytäkirjan mukaan 15.8.2007 on toteutettu palvelusammunta 3 puolustusministerin seurueelle. Ammuntaan on osallistunut 12 henkilöä, ja ammunnan on johtanut puolustusministeriössä palvellut luutnantti. Ampumapöytäkirjan on hyväksynyt ja allekirjoittanut puolustusministeriössä palvellut majuri. Kaartin Jääkärirykmentin selvityksen (24.3.2011) mukaan ammunnoissa käytettiin 176 kpl JVA0545 patruunaa (9 mm pistoolin patruuna), ja tilaisuuden järjestelyistä vastasi käytettävissä olleen tiedon mukaan puolustusministeriö.

Pääesikunnan henkilöstöosasto on antanut 9.2.2010 hallinnollisen määräyksen reserviläisten ja ei-asevelvollisten osallistumisesta puolustusvoimien ampumakilpailuihin sekä muun reserviläisten ampumatoinnin tukemisesta (PVHSMK KOULUTUSALA 039 - PEHENKOS, HF951). Kyseinen määräys ei ole ollut voimassa kantelussa tarkoitetun tapahtuman aikaan. Siinä esitettyjä periaatteita on kuitenkin aikaisemminkin vakiintuneesti noudatettu joukko-osastoihin suuntautuneiden vierailujen yhteydessä. Maavoimien Esikunta katsoo lausunnossaan, että kantelukirjoituksessa tarkoitettu ammunta on liittynyt normaaliin puolustusvoimissa tapahtuvaan vierailutoimintaan. Sen on virkavastuullaan johtanut ammattisotilas esimieheltään saamansa käskyn perusteella. Varusmiesten rooli tapahtumaan liittyen on mahdollisesti rajoittunut ammuntojen jälkeisessä asehuollossa avustamiseen asevarastolla. Maavoimien Esikunnan mukaan asiassa ei ole syytä epäillä, että vierailutapahtumaa järjestettäessä olisi rikottu vallitsevan käytännön ja varomääräysten mukaisia menettelytapoja.

Maavoimien Esikunnan lausunto sekä Kaartin Jääkärirykmentin selvitykset (21.3.2011 ja täydentävä selvitys 24.3.2011 sekä ampumapöytäkirja) on liitetty tähän selvitykseen.

2.2. Pääesikunnan logistiikkaosaston lausunto

Pääesikunnan logistiikkaosaston lausunnon (AH6838, 28.3.2011) mukaan muutokset puolustusmateriaalin määrässä on ilmoitettu puolustusvoimien voimassa olleen ohjeistuksen mukaisesti ampumapöytäkirjalla, joka on arkistoitu ohjeistuksessa vaadittavalla tavalla. Logistiikkaosaston näkemyksen mukaan ammuntojen järjestelyissä ei ole rikottu tuolloin voimassa olleita käytäntöjä tai määräysten mukaisia menettelyjä.

Pääesikunnan logistiikkaosaston lausunto on liitetty tähän selvitykseen.

2.3. Pääesikunnan henkilöstöosaston lausunto

Pääesikunnan henkilöstöosaston lausunnon (AH6262, 21.3.2011) mukaan henkilöstöosasto ei pysty ottamaan yksityiskohtaisesti kantaa varusmiesten mahdolliseen käyttämiseen tilaisuuden tukitehtävissä, sillä tapahtuman toimeenpanon yksityiskohdista ei ole saatavilla virallista asiakirjamateriaalia. Mikäli tilaisuuteen on liittynyt esimerkiksi joukkoosaston esittelyä puolustusministerin seurueelle, varusmiesten viikko-ohjelman mukaisen palveluksen järjestäminen on tapahtunut tuolloin voimassa olleen asevelvollisuuslain (452/1950), Yleisen palvelusohjesäännön (2002) ja näitä täsmentävän pääesikunnan henkilöstöosaston pysyväisasiakirjan perusteella.

Henkilöstöosaston lausunnon mukaan tapahtumahetkellä puolustusvoimien aseiden käyttämiseen liittyvää sääntelyä ei ole annettu lain tai asetuksen tasoisella säädöksellä. Tilaisuudessa on voitu järjestää ammunnat puolustusvoimien aseilla ja ampumatarvikkeilla siviileille tapahtumahetkellä voimassa olleen pääesikunnan tiedotusosaston pysyväisasiakirjassa (PETTUS-OS PAK 01:06, PUOLUSTUSMATERIAALIN ESITTELY JA KÄSITTELY PUOLUSTUSVOIMIEN TIEDOTUSTOIMINNASSA, kumottu 29.5.2009) määrätyn perusteella. Edellytyksenä ammunnan järjestämiselle on puolustusvoimien varomääräysten ja paikallisten johtosääntöjen noudattaminen. Tämä on edellyttänyt sitä, että ammunnan johtaa tehtävään käsketty palkattuun henkilöstöön kuuluva ammattisotilas.

Henkilöstöosaston näkemyksen mukaan tapahtuma-aikana voimassa olleet säädökset ja normit eivät ole rajoittaneet puolustusvoimien minikään henkilöstöryhmän käyttämistä tapahtuman järjestelyiden tukitehtävissä.

Pääesikunnan henkilöstöosaston lausunto on liitetty tähän selvitykseen.

3. Pääesikunnan lausunto

Puolustusministeriö on pyytänyt viiteasiakirjalla selvitystä erityisesti seuraavista asioista:

- puolustusvoimien omaisuuden ja henkilöstön käyttö
- varusmiesten osallistuminen tilaisuuteen
- puolustusvoimien ohjeistus koskien tilaisuutta, jossa muut kuin puolustusvoimissa palvelevat voivat ampua puolustusvoimien aseilla.

Pääesikunta viittaa edellä selostetuissa lausunnoissa ja selvityksissä kerrottuun ja toteaa lisäksi seuraavaa:

Puolustusministeriön edustusmajalla pidetyn puolustusministeriön järjestämän tilaisuuden yhteydessä on järjestetty puolustusministerin seurueelle ammuntaa Kaartin Jääkärirykmentin ampumaradalla 15.8.2007. Ampumapöytäkirjan mukaan sekä ammunnan johtaja että ampumapöytäkirjan hyväksyjä ovat olleet puolustusministeriössä palvelleita sotilaita.

Vastauksena viiteasiakirjassa pyydettyihin seikkoihin todetaan saadun selvityksen perusteella:

- puolustusvoimien aseita on käytetty kyseisissä ammunnoissa, mikä lisäksi niissä on käytetty 176 kpl JVA0545 patruunaa; erikseen puhelimitse pääesikunnan henkilöstöosastolta 6.4.2011 saadun selvityksen perusteella todetaan, että ammunnat johtanut luutnantti on tuona ajankohtana ollut puolustusvoimien virasta komennettuna puolustusministeriöön;
- varusmiesten osallistumisesta ammunnoissa käytettyjen aseiden huoltoon ei ole näyttöä, mutta on mahdollista, että varusmiehet ovat osallistuneet aseiden huoltoon; varusmieskoulutukseen kuuluu olennaisesti ase-, ampuma- ja taisteluampumakoulutus, johon myös aseiden huoltaminen kiinteästi kuuluu;
- pääesikunta on antanut 9.2.2010 koko puolustusvoimia velvoittavan hallinnon sisäisen määräyksen (PVHSMK KOULUTUSALA 039 - PEHENKOS, HF951), jolla määrätään sellaisten ampumakilpailujen toteuttamisesta ja järjestelyistä puolustusvoimissa, joihin reserviläiset ja ei-asevelvolliset voivat osallistua; kyseinen määräys ei ole ollut

voimassa vuonna 2007, vaan tuolloin on noudatettu edellä mainittua pääesikunnan tiedotusosaston pysyväisasiakirjaa puolustusmateriaalain esittelystä ja käsittelystä; normin tapahtumaan soveltuva kohta on kirjattu pääesikunnan henkilöstöosaston lausuntoon.

Pääesikunnan päällikkö
Kenraaliluutnantti

Markku Koli

Puolustusvoimien asessori
Varatuomari

Hanna Nordström

LIITTEET

Asiassa annetut lausunnot ja selvitykset
PVHSMK KOULUTUSALA 039 - PEHENKOS, HF951

JAKELU

TIEDOKSI

MAAVE (liitteitä, paperiasiakirja)
PEhenk-os (liitteitä, paperiasiakirja)
PE LOGOS (liitteitä, paperiasiakirja)

Pääesikunta
Oikeudellinen osasto
PEoik-os
PL 919
00131 HELSINKI

Pääesikunnan oikeudellisen osaston lausuntopyyntö asiassa 1422/2011/16.3.2011

VALTIONEUVOSTON OIKEUSKANSLERILLE OSOITETTU KANTELUKIRJOITUS LIITTYEN SANTAHAMINASSA 14.8.2007 JÄRJESTETTYYN TILAISUUTEEN

Maavoimien Esikunta on hankkinut Kaartin Jääkärirykmentin lausunnon Reino Iksen valtioneuvoston oikeuskanslerille osoittaman kantelukirjoituksen tarkoittamassa asiassa. Kaartin Jääkärirykmentistä ei ole löytynyt mainittua 14.8.2007 järjestettyä tilaisuutta koskevaa käskyä tai muuta asiakirjaa. Rykmentti on pyrkinyt selvittämään asiaa haastatellamalla tuolloin palveluksessa ollutta henkilökuntaa, muun muassa joukko-osaston komentajaa, esikuntapäällikköä, vartioston johtajaa ja komendanttia. Kukaan haastatelluista ei muista kantelukirjoituksessa mainittua vierailua. Tämä johtuu siitä, ettei vierailun kohteena ole ollut Kaartin Jääkärirykmentti, vaan vierailu on toteutettu puolustusministeriön edustusmajalla Santahaminassa. Ammunta on kuitenkin tapahtunut Kaartin Jääkärirykmentin ampumaradalla.

Etelä-Suomen Huoltorykmentin arkistosta löytyneen ampumapöytäkirjan mukaan 15.8.2007 on toteutettu palvelusammunta 3 ministerin seurueelle. Rynnäkkökivääriammunnan, johon on osallistunut 12 henkilöä, on johtanut Puolustusministeriössä palvellut luutnantti Kari Reinivuo. Ampumapöytäkirjan on hyväksynyt ja allekirjoittanut majuri Karri Heikinheimo, joka myös tuolloin palveli Puolustusministeriössä.

Pääesikunnan henkilöstöosasto on 9.2.2010 antanut hallinnollisen määräyksen reserviläisten ja ei-asevelvollisten osallistumisesta puolustusvoimien ampumakilpailuihin sekä muun reserviläisten ampumakilpailutoiminnan tukemisesta (PVHSMK koulutusala 039-PEhenk-os HF951. Määräyksen mukaan puolustusvoimat voi järjestää ampumakilpailuja, joihin sekä reserviläisillä että ei-asevelvollisilla on mahdollisuus osallistua. Keskeisiä periaatteita ammuntojen järjestämisessä ovat seuraavat:

1. Kilpailun järjestäjä on jokin puolustusvoimien hallintoyksikkö
2. Kilpailun johtaa tehtävään käsketty puolustusvoimien virassa oleva ammattisotilas, jolla on voimassaoleva lupa tai oikeus kilpailuammunnan johtamiseen

3. Kilpailussa voidaan ampua ainoastaan puolustusvoimien omistamilla jalkaväen pienikaliiperisilla aseilla.
4. Kilpailu järjestetään puolustusvoimien ampumaradalla tai harjoitusalueella.
5. Kilpailussa noudatetaan etukäteen määriteltyjä kirjallisia sääntöjä. Sääntöinä voidaan pitää myös voimassa olevan ampumaohjelmiston mukaisten palvelusammuntojen toteuttamisohjeistusta.
6. Ammunnoissa noudatetaan puolustusvoimien varomääräyksiä, palvelusturvallisuudesta annettuja ohjeita ja ampuma-aluekohtaisia johtosääntöjä.

Santahaminassa 15.8.2007 toteutetun palvelusammunnan on *johtanut ammattisotilas* puolustusvoimien ampumaradalla. Sotilashenkilökuntaan kuuluva on noutanut aseet asevarastolta. Varusmiesten rooli on mahdollisesti rajoittunut ammuntojen jälkeisessä *asehuollossa avustamiseen* asevarastolla.

Edellä mainittu hallinnollinen määräys ei ole ollut voimassa vuonna 2007. Sen periaatteita on kuitenkin aikaisemminkin vakiintuneesti noudatettu joukko-osastoihin suuntautuneiden vierailujen järjestelyissä. Ampuma-aseen käsittelystä annettu koulutus ennen varsinaista ammuntaa kuuluu aina asiaan, kun kysymys on vierailuun tai tutustumiseen liittyvästä amunnasta.

Maavoimien Esikunta katsoo, että kantelukirjoituksessa tarkoitettu ammunta on liittynyt normaaliin puolustusvoimissa tapahtuvaan vierailutoimintaan. Sen on *virkevastuullaan johtanut ammattisotilas* esimiehelettään saamansa käskyn perusteella. Maavoimien Esikunta ei näe syytä epäillä, että vierailutapahtumaa järjestettäessä olisi rikottu vallitsevan käytännön ja varomääräysten mukaisia menettelytapoja.

Esikuntapäällikkö
Kenraalimajuri

Juha-Pekka Liikola

Sotilaslakimies
Varatuomari

Immo Seppänen

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITTEET

JAKELU

Maavoimien Esikunta
Henkilöstöosasto
MIKKELI

Lausunto

3 (3)
MH10756
1422/69.05.01/2011

TIEDOKSI

21.3.2011

AH6262
1422/69.05.01/2011

Pääesikunta
Oikeudellinen osasto
PEoik-os
PL 919
00131 HELSINKI

Pääesikunnan oikeudellisen osaston asiakirja nro AH6042
PLM:n selvityspyyntö FI.PLM.2011-1250, 15.3.2011

PEHENKOS:N SELVITYS SANTAHAMINASSA 14.8.2007 JÄRJESTETTYÄ TILAISUUTTA KOSKEVAN KANTELUN JOHDOSTA

Pääesikunnan Oikeudellinen osasto on ensimmäisellä viiteasiakirjalla pyytänyt Pääesikunnan Henkilöstöosaston selvitystä oikeuskanslerille kantelukirjoituksessa esitettyihin kysymyksiin liittyen. Pyynnön kohteena olevat asiakokonaisuudet ovat seuraavat:

1. puolustusvoimien omaisuuden ja henkilöstön käytöstä
2. varusmiesten osallistumisesta tilaisuuteen
3. puolustusvoimien ohjeistuksesta, joka koskee tilaisuutta, jossa muut kuin puolustusvoimissa palvelevat voivat ampua puolustusvoimien aseilla.
- 4.

Pääesikunnan Henkilöstöosasto vastaa sille Pääesikunnan työjärjestyksen perusteella kuuluvissa asiakokonaisuuksissa (kysymykset 2 ja 3) kantanaan seuraavaa:

Kantelukirjoituksen kohteena olevan tilaisuuden arvioinnissa on merkityksellistä sen oletettu tapahtuma-aika. Valtioneuvoston oikeuskanslerin asiakirjan Dnro OKV/193/1/2011 01.03.2011 liitteenä olevan sanomalehtileikkeen perusteella tilaisuus lienee järjestetty 14.08.2007 Santahaminassa.

Koska tapahtuman toimeenpanon yksityiskohdista ei ole saatavilla virallista asiakirjamateriaalia PEHENKOS ei kykene ottamaan yksityiskohtaisesti kantaa varusmiesten mahdolliseen käyttöön tilaisuuden tukitehtävissä.

Mikäli tilaisuuteen on liittynyt esimerkiksi joukko-osaston esittely puolustusministerin seurueelle, varusmiesten viikko-ohjelman mukaisen palveluksen järjestäminen on tapahtunut tuolloin voimassa olleen asevelvollisuuslain (452/1950), Yleisen Palvelusohjesäännön (YLPALVO 2002) ja näitä täsmentävän PEHENK-OS PAK 04:04 VARUSMIEHEN

PALVELUS-, VAPAA-AIKA JA LOMAJÄRJESTELYT 04:04.01 perusteella.

Tapahtumahetkellä puolustusvoimien aseiden käyttämiseen liittyvää sääntelyä ei ollut annettu lain tai asetuksen tasoisella säädöksellä. Tilaisuudessa on voitu järjestää ammunnat puolustusvoimien aseilla ja ampumatarvikkeilla siviileille tapahtumahetkellä voimassa olleen Pääesikunnan Tiedotusosaston PAK 01:06 PUOLUSTUSMATERIAALIN ESITTELY JA KÄSITTELY PUOLUSTUSVOIMIEN TIEDOTUSTOIMINNASSA 5 luvun Puolustusmateriaalin käsittely, perusteella.

Normitekstin mukaan:

” Yleisenä periaatteena on, että puolustusvoimien hallinnassa olevia ampuma-aseita ja muita taisteluvälineitä ovat oikeutettuja käsittelemään vain puolustusvoimissa palvelevat sotilashenkilöt sekä kertausharjoituksiin kutsuttu henkilöstö.

Taisteluvälineiden esittelyä ja käsittelyä voidaan järjestää myös henkilöille, joille viran, luottamustehtävän tai muun aseman vuoksi on eduksi tutustua omakohtaisesti puolustusmateriaalin ominaisuuksiin. Tällaisia henkilöitä ovat muun muassa valtioneuvoston, puolustusneuvoston ja eduskunnan jäsenet, valtion ja kuntien virkamiehet, maanpuolustuksen eri alojen luottamustehtävissä toimivat sekä maanpuolustuskurssien osanottajat.

Ampumakilpailuja ja harjoituksia voidaan järjestää joukko-osaston (vast) komentajan luvalla.”

Edellytyksenä ammunnan järjestämiselle on puolustusvoimien varomääräysten ja paikallisten johtosääntöjen noudattaminen. Tapahtuma-aikaan tämä on edellyttänyt sitä, että ammunnan johtaa tehtävään kasketty palkattuun henkilöstöön kuuluva ammattisotilas. Henkilön saamat mahdolliset yli/haittatyökorvaukset ovat tehtävään liittyen määrittäneet tapahtumahetkellä voimassa olleen virkaehtosopimuksen perusteella.

PEHENKOS:n näkemyksen mukaan tapahtuma-aikana voimassa ollut säädöspohja tai sen perusteella annettu alemman tason normiohjaus eivät ole rajoittaneet puolustusvoimien minkään henkilöstöryhmän käyttämistä tapahtuman järjestelyiden tukitehtävissä.

Komentopäällikkö
Prikaatikenraali

Sakari Honkamaa

Koulutuspäällikkö

Eversti

Pertti Laatikainen

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI

Pääesikunta
Oikeudellinen osasto
PEoik-os
PL 919
00131 HELSINKI

PEOIKOS ak AH6042/16.3.2011
MAAVE ak MH10756/24.3.2011

KANTELU SANTAHAMINASSA 14.8.2007 JÄRJESTETYSTÄ TILAISUUDESTA

Pääesikunnan logistiikkaosastolla ei ole löytänyt 14.8.2007 Santahaminassa järjestetystä tilaisuudesta Maavoimien Esikunnan lausunnon lisäksi muuta tietoa.

Muutokset puolustusvoimien materiaalin määrässä on ilmoitettu ohjeistuksen (PVHSM 005 MATHAL - PELOGOS puolustusvoimien materiaalikirjanpito ja sitä edeltävä PEHOS PAK 9:5) mukaisesti ampumapöytäkirjalla, joka on arkistoitu ohjeistuksessa vaaditulla tavalla.

Varusmiesten käytöstä aseiden huollossa ei ole löydettävissä varmaa tietoa, joten varusmiesten käyttöön PELOGOS ei voi ottaa kantaa.

PELOGOS:n näkemyksenä on, ettei ammunnan järjestelyissä ole rikottu tuolloin vallinneita käytäntöjä tai määräysten mukaisia menettelytapoja.

Logistiikkapäällikkö
Prikaatikenraali

Kyösti Halonen

Sektorijohtaja
Everstiluutnantti

Juha Härkin

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI

Kaartin Jääkäriyrykmentti
Esikunta
Henkilöstöosasto
Helsinki

LAUSUNTO

1 (2)

21.3.2011

/n:otta

Sotilaslakimies Immo Seppänen
Maavoimien Esikunta
Henkilöstöosasto
PL 145
50101 MIKKELI

Maavoimien Esikunnan selvityspyyntö MH10131

OIKEUSKANSLERILLE OSOITETTU KANTELUKIRJOITUS

Reino Ikonen on valtioneuvoston oikeuskanslerille 7.2.2011 osoittamassaan kantelukirjoituksessa pyytänyt tätä tutkimaan Helsingin Santahaminassa 14.8.2007 järjestettyä tilaisuutta, johon on osallistunut poliittisia päättäjiä ja erään yhdistyksen jäseniä. Tilaisuuden ohjelmaan on kuulunut muun ohella *ammuntaa*.

Kaartin Jääkäriyrykmentiltä on pyydetty selvitystä kirjoituksessa tarkoitusta tilaisuudesta ja erityisesti *puolustusvoimien omaisuuden ja henkilöstön käytöstä, varusmiesten osallistumisesta* tilaisuuteen sekä puolustusvoimien ohjeistuksesta, joka koskee muiden kuin puolustusvoimissa palvelevien *osallistumista* puolustusvoimien aseilla tapahtuviin *ammuntoihin*.

Kaartin Jääkäriyrykmentti ei ole löytänyt ko. asiasta laadittua käskyä tai muuta asiakirjaa. Asiakirjoja on etsitty Kaartin Jääkäriyrykmentin sähköisestä arkistosta, jossa kaikki asiakirjat säilytetään säilytysmääräysten mukaisesti. Tapahtumasta ei löydy Kaartin Jääkäriyrykmentin laatimaa asiakirjaa, koska tapahtumasta ei laadittu aikoinaan käskyä / vast. tai sitten ko. asiakirjan säilytysaika on umpeutunut. Lisäksi on mahdollista että tapahtuma ei ole liittynyt millään lailla Kaartin Jääkäriyrykmenttiin, vaan mahdollisen ammunnan järjesti joku toinen joukko.

Kirjallisten dokumenttien puuttuessa asiaa selvitettiin seuraavaksi haastattelemalla seuraavia henkilöitä:
ev Hannu Liimatta (Rykmentin komentaja ko. hetkellä)
evl Timo Mustaniemi (Esikuntapäällikkö ko. hetkellä)
ylil Jani Suojarinne (Vartioston johtaja ko. hetkellä)
ylil Santeri Martikainen (Santahaminan komendantti)

Kukaan edellä mainituista ei muista kyseistä vierailua. Tähän vaikuttaa todennäköisesti se, että vierailun kohteena ei ole ollut Kaartin Jääkäriyrykmentti.

Kaartin Jääkärirykmentissä tapahtuneissa vierailuissa on noudatettu ja noudatetaan voimassa olevia normeja ja varomääräyksiä. Vierailut ja niiden sisältö ovat olleet ylemmän esikunnan käskemiä tai hyväksymiä.

Rykmentin komentaja
Eversti

Jukka Valkeajärvi

Henkilöstöosaston päällikkö
Majuri

Sami Leeve

Kaartin Jääkärirykmentti

Esikunta
Henkilöstöosasto
Helsinki

LAUSUNTO

1 (1)

24.3.2011

/n:otta

Sotilaslakimies Immo Seppänen
Maavoimien Esikunta
Henkilöstöosasto
PL 145
50101 MIKKELI

- 1) Maavoimien Esikunnan selvityspyyntö MH10131
- 2) Kaartin Jääkärirykmentin lausunto 21.3.2010

OIKEUSKANSLERILLE OSOITETTU KANTELUKIRJOITUS

Kaartin Jääkärirykmentti täydentää 2. viiteasiakirjassa antamaansa lausuntoa. 1. viiteasiakirjassa mainitusta tapahtumasta löytyi Etelä-Suomen Huoltorykmentistä ampumapöytäkirja, jonka perusteella selvisi seuraavaa: 15.8.2007 S0antahaminassa järjestettiin pistooliammunta Kadettikoulun pistooliradalla. Ammunnan johti luutnantti Kari Reinivuo / PLM ja ampumapöytäkirjan hyväksyi majuri Karri Heikinheimo / PLM. Ammuntaan osallistuivat seuraavat henkilöt:

Risto Bono
Kyösti Kakkonen
Arto Merisalo
Marja Tiura
Harri Toivanen
Topi Sukari
Tapani Yli-Saunamäki
Jarmo Pekkala
Lauri Juntunen
Jyri Häkämies
Mikko Kortelainen
Karri Heikinheimo

Ammunnassa käytettiin 176 kpl JVA0545 patruunaa. (9.00 mm pistoolin patruuna). Tilaisuuden järjestelyistä vastasi käytettävissä olevan tiedon mukaan Puolustusministeriö.

Rykmentin komentaja
Eversti

Jukka Valkeajärvi

Henkilöstöosaston päällikkö
Majuri

Sami Leeve

08.04.2011

LISÄTIETOJA OIKEUSKANSLERIN SELVITYKSEEN

1. Kenelle vastaavanlaisia tilaisuuksia voidaan järjestää?

Ampumatilaisuuksia voidaan järjestää erilaisille vierailuryhmille, joilla on tai joille annetaan kyseiseen aseeseen tarvittava koulutus. Tällaisia ryhmiä ovat erilaiset yhteistoimintaosapuolien ja sidosryhmien edustajat. Vastaavanlaisia ammuntoja järjestetään erilaisille vierailuryhmille pienimuotoisesti useita kymmeniä vuosittain eri puolilla puolustusvoimia. Niihin osallistuvat erilaiset killat, paikalliset yhteistoimintaosapuolet ja sidosryhmät.

2. Mikä on normaali menettely ammuntojen järjestelyissä?

Puolustusministeriön järjestäessä ammuntoja otetaan yhteys suoraan kyseistä ampumarataa ja aseita hallinnoivaan joukko-osastoon. Joukko-osaston kanssa sovitaan aseiden lainaus, patruunoiden kuittaus ja ampumaratajärjestelyt. Asiasta ei yleensä tiedoteta eikä ole tarve tiedottaa esimerkiksi Pääesikunnalle tai Maavoimien Esikunnalle. Kyse on normaaleista ampumajärjestelyistä.

Puolustusministeriössä palvelee sotilaita, joilla on ammuttamisoikeudet kyseisiin ammuntoihin ja koulutus käytettäviin aseisiin. Näin meneteltiin myös kyseessä olevassa ammunnessa. Ammuttajina toimivat puolustusministeriössä palvelevat ja ammuttamisoikeudet omaavat upseerit. Varusmiehiä ei

3. Tilaisuuden koollekutsuja, isäntä ja osallistujat

Tilaisuuden kutsui koolle puolustusministeri ja hän toimi myös tilaisuuden isäntänä. Tilaisuuteen osallistuivat seuraavat henkilöt:

- Puolustusministeri Jyri Häkämies
- Ministerin adjutantti majuri Karri Heikinheimo
- Ministerin erityisavustaja Mikko Kortelainen
- Valtiovarainministeri Jyrki Katainen
- Kansanedustaja Marja Tiura
- Risto Bono (Oy Alfred A. Palmberg)
- Kyösti Kakkonen (Tokmanni-konserni)
- Seppo Saastamoinen (Tokmanni-konserni)
- Harri Toivainen (Suomi-Soffa)
- Toivo Sukari (Masku-kalustetalo)
- Arto Merisalo (Nova-Group Oy)
- Tapani Yli-Saunamäki (Nova Group Oy)

Ne henkilöt, jotka osallistuivat ammuntaan selviävät ampumapöytäkirjasta.

4. Tilaisuuden tarkoitus?

Tilaisuuden tarkoitus oli puolustusministerin kutsuma sidosryhmävierailu, johon kuului ammunta ja sen jälkeinen edustaminen puolustusministeriön Santahaminan Vierasmajalla.

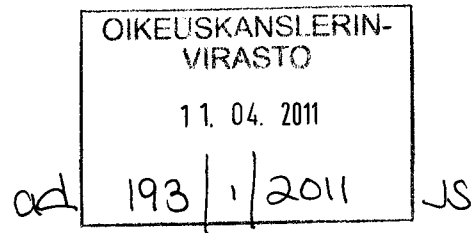

8.4.2011

FI.PLM 2011-1712
329/00.00.03/2011

Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö

Oikeuskanslerinvirasto

Oikeuskanslerinviraston pyyntö

Oikeuskansleri on 1.3.2011 pyytänyt puolustusministeriötä toimittamaan selvityksen puolustusministeriön edustusmajalla Santahaminassa 14.8.2007 järjestettyä tilaisuutta koskevan kantelun tutkimiseksi. Puolustusministeriö on toimittanut kirjallisen selvityksen 7.4.2011.

Oikeuskanslerinviraston 8.4.2011 puhelimitse esittämän pyynnön johdosta puolustusministeriö toteaa kunnioittavasti seuraavan.

Santahaminassa 14.8.2007 järjestetty tilaisuus, jonka yhteydessä on esitelty ja käsitelty myös puolustusmateriaalia, on tukenut hallinnonalan toiminnalle asetettuja tavoitteita. Edustuksessa on pitäydytty tavanomaiseen vieraanvaraisuuteen. Menettely on puolustusministeriön taloussäännön mukaista eikä poikkea hallinnonalalla noudatetusta käytännöstä.

Kansliapäällikkö

Arto Rätty

Hallitusneuvos,
lainsäädäntöjohtajana

Seppo Kipinäinen